

Kommentarer till bedömningsmatris för Skriva – Kurs C

Stockholms universitet
Institutionen för språkdidaktik

Global bedömning

Den globala bedömningen representerar ett första intryck och är en övergripande helhetsbedömning av textens funktionalitet. Här tar man ställning till huruvida eleven löst uppgiften, det vill säga om texten uppnår sitt syfte i den tänkta situationen. För att texten ska fungera i det tänkta sammanhanget måste innehållet vara relevant, funktionellt och tillräckligt omfattningsrikt. På kurs C är språket enkelt, men måste ändå räcka till för att lösa uppgiften och vara begripligt. Enstaka oklarheter är acceptabla men läsaren ska kunna förstå texten i sin helhet utan större problem. Det krävs också att texten som helhet är sammanhängande och har en viss anpassning till situation och mottagare.

Analytisk bedömning

I den analytiska delen bedöms delar av språkfärdigheten var för sig. Det är dock viktigt att påpeka att det inte alltid går att göra en strikt uppdelning mellan de olika aspekterna som lyfts fram i bedömningsmatrisen.

Textstruktur

Textens struktur analyseras dels på en övergripande nivå, dels på menings-, sats- och frasnivå. Med den övergripande strukturen avses hur textens innehåll framställs och organiseras. På kurs C ska texten uppvisa en för syftet i huvudsak fungerande struktur. Detta innebär att innehållet presenteras på ett logiskt sätt och är anpassat till genrens struktur, exempelvis att det i ett brev finns en inledning, en avhandling av ämnet samt en avslutning. Textbindning sker både syntaktiskt och lexikalt, och ett sätt att analysera textbindning är att tala om tematik, sambandsmarkörer och referensbindning. På kurs C ska textbindningen vara i huvudsak fungerande. Tematik handlar om hur man inom satser och meningar organiserar given kontra ny information, det vill säga *tema* och *rema* som i ”*Jag ska berätta om min födelsedag. Den dagen är speciell för mig.*”

Sambandsmarkörer (till exempel konjunktioner och adverb) utgör en viktig del i textbindningen. Dessa används bland annat för att markera logiska och temporala samband och bidrar till textens tydlighet. För kurs C ska textbindningen vara enkel och kan ske med hjälp av vanliga sambandsord som exempelvis *och*, *men*, *sedan*, *som* och *därför att*.

Referensbindning sker pronominent och lexikalt, exempelvis genom upprepningar, synonymer, uttryck för helhet – delar, exempelvis *min lägenhet – köket* och över- och underordning som i *kläder – jackan*. Referenserna kan med andra ord utgöras av namn på personer, ting och platser, men också av pronomen och tidsuttryck som exempelvis *när jag kom till Sverige – sedan*. En fungerande referensbindning på kurs C kan innebära att en och samma person eller plats i en text refereras till som *Maria – hon*, eller *den stora och fint plats – där*.

Språklig variation och säkerhet

Under aspekten språklig variation och säkerhet analyseras såväl grammatik som ord och fraser. I bedömningsmatrisen är ordval och grammatiska strukturer till viss del uppdelade. I

praktiken är det dock svårt att göra en strikt uppdelning mellan dessa, då lexikon och grammatik är resurser som samverkar vid all språkanvändning. På kurs C är språket i huvudsak enkelt, men eleven visar även prov på viss variation och mer komplexa strukturer.

Eleven ska visa prov på viss variation och precision i ordvalen. Viss precision kan innebära att uttrycket är begripligt men inte mitt i prick, till exempel *ett precis arbete* i stället för *ett speciellt arbete*. När det gäller grammatiska strukturer handlar det, på kurs C, om att eleven använder grundläggande grammatiska strukturer med viss säkerhet men även visar prov på mer avancerade strukturer. Med grammatiska strukturer avses här meningsbyggnad, satsbyggnad, tempusböjning, substantivböjning och kongruens. För ett E ska eleven visa viss kontroll över tempus- och verbanvändning, även om dessa inte helt behärskas och elevens språk fortfarande uppvisar avvikelser, exempelvis som i *Jag älskar att simar och solar* och *Jag lovar att ni ska blir nöjd*. Detsamma gäller kongruensböjning där en viss medvetenhet krävs även om den inte helt behärskas, till exempel *många fint restauranger, den stora och fint plats*.

Vid bedömning av språklig variation och säkerhet i relation till avvikelser är utgångspunkten, för nivån på utbildningen i svenska för invandrare generellt, att språket ingalunda är eller behöver vara helt korrekt. Därför måste den språkliga säkerheten hela tiden ses i relation till komplexiteten. Den som vågar sig på mer avancerade grammatiska strukturer riskerar också att uttrycka sig med fler avvikelser. Det viktiga är att de avvikelser som förekommer i allmänhet inte är störande för begripligheten.

Skriftspråknormer

Eleven följer i huvudsak relevanta skriftspråknormer och behärskar grundläggande stavningsregler. Med relevanta skriftspråknormer avses grundläggande interpunktion, såsom punkt och frågetecken, samt att ny mening inleds med stor bokstav. De stavfel som förekommer bör i allmänhet inte störa begripligheten. På kurs C är det naturligt att vissa avvikelser gällande skriftspråknormer även förekommer i texter som uppnår kraven för C och A. Därför gäller samma krav för E, C och A.

Matris för bedömning av skriftlig färdighet, kurs C

GLOBAL BEDÖMNING	E	C	A
Syfte och genre Innehåll och omfång Begriplighet	• Texten är funktionell i förhållande till syftet och är skriven med viss anpassning till situation och mottagare. • Innehållet är relevant och tillräckligt omfångsrikt. • Texten är sammanhängande och begriplig.	• Texten är innehållsligt och språkligt relativt väl anpassad till situation och mottagare. • Texten är sammanhängande och relativt tydlig.	• Texten är innehållsligt och språkligt väl anpassad till situation och mottagare. • Texten är sammanhängande och tydlig.
ANALYTISK BEDÖMNING			
Textstruktur	• Texten har en, för syftet, i huvudsak fungerande struktur och textbindning. • Nödvändiga referenser till tid, person och plats görs och fungerar i huvudsak.	• Texten har en, för syftet, fungerande struktur och binds samman på ett enkelt men varierat sätt. • Nödvändiga referenser till tid, person och plats görs och fungerar.	• Texten har en, för syftet, väl fungerande struktur och binds samman på ett enkelt men varierat och väl fungerande sätt. • Nödvändiga referenser till tid, person och plats görs och fungerar väl.
Språklig variation och säkerhet	• Eleven visar prov på viss variation och viss precision i ordval. • Eleven använder med viss säkerhet enkla grammatiska strukturer och visar även prov på mer avancerade grammatiska strukturer.	• Eleven visar prov på förhållandevis god variation och förhållandevis god precision i ordval. • Eleven använder med viss säkerhet enkla grammatiska strukturer och visar även med viss säkerhet prov på mer avancerade grammatiska strukturer.	• Eleven visar prov på god variation och god precision i ordval. • Eleven använder med förhållandevis god säkerhet enkla grammatiska strukturer och visar även med säkerhet prov på mer avancerade grammatiska strukturer.
Skriftspråksnormer	• Eleven följer i huvudsak relevanta skriftspråksnormer och behärskar grundläggande stavningsregler.		
SAMMANVÄGD BEDÖMNING	E	C	A

F: Texten är inte funktionell i förhållande till syfte, situation och mottagare och/eller har språkliga begränsningar som gör att texten inte når kraven för E.

